

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ОБЛІКУ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО ЧАСУ

*Ольга ГУБАРИК, к. е. н., доцент, в. о. завідувача кафедри обліку,
оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою,*

*Ольга ЧЕПЕЦЬ, к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та
управління фінансово-економічною безпекою*

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

Аграрний сектор є важливою складовою економіки України, адже країна традиційно займає одне з провідних місць у виробництві сільськогосподарської продукції. У часи воєнних дій аграрний сектор стає не лише основою продовольчої безпеки, а й важливою складовою економічної стабільності держави. В умовах війни, коли економічна ситуація змінюється, а ризики збільшуються, важливим інструментом для забезпечення стабільності аграрних підприємств є ефективна фінансова звітність. Для цього необхідно впроваджувати міжнародні стандарти обліку (МСФЗ), які дозволяють забезпечити прозорість, точність та порівнянність фінансових результатів, навіть у складних умовах воєнного часу [1].

Міжнародні стандарти обліку дають змогу не лише правильно оцінити активи і пасиви підприємств, але й оцінювати та обліковувати специфічні ризики, що виникають у зв'язку з воєнними діями. МСФЗ допомагають не тільки у створенні фінансової прозорості, але й у полегшенні залучення інвестицій, що є важливим фактором для стабільності та розвитку аграрного сектора в період воєнних викликів [2].

Міжнародні стандарти обліку, зокрема МСФЗ, передбачають низку принципів, що допомагають аграрним підприємствам ефективно вести облік, навіть коли ситуація на ринку нестабільна. У період війни це особливо важливо, оскільки фінансові результати аграрних підприємств можуть суттєво змінюватися через вплив різних факторів – від зниження попиту на продукцію до порушень ланцюгів поставок і логістичних проблем [3].

Одним із важливих аспектів є облік біологічних активів. В умовах війни, коли рівень невизначеності на ринку різко зростає, важливо вміти адекватно оцінювати сільськогосподарську продукцію (посіви, тварин) на основі справедливої вартості.

Облік біологічних активів в рамках Міжнародних стандартів фінансової звітності регулюється стандартом IAS 41 "Сільське господарство". Цей стандарт визначає, що біологічні активи, такі як сільськогосподарські культури та тварини, мають бути оцінені за справедливою вартістю мінус витрати на продаж, за винятком випадків, коли така оцінка не є надійною. В умовах війни, коли ринки можуть бути нестабільними, МСФЗ забезпечують чіткі інструкції

щодо визнання та оцінки цих активів, що дозволяє забезпечити більш точну і прозору фінансову звітність, навіть коли ціни на продукцію можуть коливатися через вплив військових дій. Згідно з IAS 41, таке оцінювання забезпечує більш об'єктивну відображення фінансових результатів аграрних підприємств, дозволяючи зменшити вплив невизначеності на фінансову звітність.

Отже, МСФЗ дозволяють це робити завдяки чітким правилам оцінки та визнання таких активів, що дає можливість підвищити точність фінансової звітності, навіть коли ціни можуть коливатися через військові дії (Таблиця 1):

Таблиця 1
Динаміка вартості біологічних активів в аграрному секторі

Вид активу	Кількість	Вартість на початок періоду (грн)	Вартість на кінець періоду (грн)	Справедлива вартість (грн)
Пшениця	8 000 кг	30000	35000	38000
Велика рогата худоба	40 голів	120000	125000	130000

Аналіз динаміки вартості біологічних активів, наведений у таблиці 1, показує, як застосування міжнародних стандартів фінансової звітності дозволяє адекватно оцінювати активи аграрних підприємств навіть у складних умовах воєнного часу [5].

Враховуючи коливання вартості через зміну ринкових умов, використання справедливої вартості для оцінки сільськогосподарської продукції та тварин забезпечує більш точну та прозору фінансову звітність, що є важливим для оцінки фінансового стану підприємств в умовах економічної нестабільності.

Впровадження МСФЗ в умовах війни стикається з певними труднощами. Перш за все, це пов'язано з нестабільністю національної економіки, дефіцитом ресурсів та кадровими проблемами. В умовах воєнного часу багато підприємств аграрного сектору змушені працювати в екстремальних умовах, що впливає на їх здатність дотримуватися міжнародних стандартів [2].

Одним з основних викликів є недостатня кваліфікація кадрів. В умовах війни підприємства аграрного сектору часто змушені зосереджуватися на виживанні, а не на вдосконаленні облікових процесів. Це призводить до того, що впровадження МСФЗ може затримуватися через брак кваліфікованих бухгалтерів, здатних працювати в нових умовах. Також суттєвим викликом є обмежена доступність інформаційних технологій, які дозволяють автоматизувати процеси обліку та звітності. В умовах війни зниження доступу до сучасних технологій може затримувати перехід до МСФЗ, адже ефективно застосування міжнародних стандартів потребує високого рівня автоматизації та спеціалізованого програмного забезпечення.

Попри труднощі, аграрний сектор України має великий потенціал для розвитку в умовах війни, якщо буде активно використовувати МСФЗ. Підвищення прозорості фінансової звітності та залучення міжнародних інвестицій стають критично важливими для подолання кризових ситуацій.

Ключові напрямки підвищення ефективності аграрного сектору в умовах війни через МСФЗ представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Основні заходи для впровадження МСФЗ в аграрному секторі в умовах війни

Напрями розвитку аграрного сектору в умовах війни	Опис заходів
Підвищення кваліфікації кадрів	Забезпечення навчання та підготовки бухгалтерів, здатних застосовувати МСФЗ в умовах війни
Використання новітніх технологій	Удосконалення програмного забезпечення та автоматизація обліку для зниження витрат на перехід до МСФЗ та забезпечення оперативної звітності
Залучення державної підтримки	Створення сприятливих умов для впровадження МСФЗ, надання підтримки малим і середнім аграрним підприємствам у період воєнного часу

Отже, міжнародні стандарти обліку є важливим інструментом для забезпечення ефективної фінансової звітності в аграрному секторі, особливо в період воєнного часу. Вони дозволяють підвищити прозорість і точність фінансових результатів, що є важливим для стабільного розвитку аграрних підприємств, навіть за умов високих ризиків і непередбачуваних змін на ринку. Переходячи до МСФЗ, підприємства можуть забезпечити себе надійною фінансовою базою для подолання наслідків війни і повернення до нормальної економічної діяльності після завершення бойових дій.

Список використаних джерел.

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ): Офіційний текст. Київ: Видавництво «Фінансова думка», 2020. С. 45-67.
2. Кірілова Н. І., Бондаренко Т. О. Міжнародні стандарти фінансової звітності: теорія та практика застосування. Київ: КНЕУ, 2018. С. 120-134.
3. Слюсар В. В. (ред.). Сільське господарство в умовах глобалізації: стратегія розвитку. Харків: ХНЕУ, 2019. С. 56-78.
4. Харченко О. М., Дьяченко О. В. Бухгалтерський облік в аграрному секторі: теоретичні аспекти та практика. Одеса: ОНУ, 2021. С. 102-118.
5. Іванова Т. В., Романова Л. В. Міжнародні стандарти обліку та їх застосування в Україні. Харків: ХГТУ, 2022. С. 34-56.